

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is f 3,00; voor de buitensteden f 3,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, Gelten, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 26 JANUARIJ.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen f 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents regelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 25 Januarij.

Het *Handelsblad* heeft een dezer dagen in een hoofd-artikel met trompetgeschal aangekondigd en toegejuicht de verkiezing tot lid der tweede kamer van den heer van Beeck Vollenhoven. De keus bevat inderdaad vrij algemeen; indien wij aanmerking maken op de triomf-kreten van het *Handelsblad*, dan is het alleen, omdat het blad daaraan eene strekking geeft, welke zij waarlijk niet heeft. Het wil het namelijk doen voorkomen als of vermeld benoemd lid der tweede kamer de meerderheid heeft erlangd, omdat hij onderteekenaar is der petitien ten behoeve der grondwetsherziening. De taktiek is zeer behendig; maar volstrekt niet op waarheid grond. De heer van Beeck Vollenhoven is een der liberalen dezer stad, die zijn naam heeft gesteld onder een smeekschrift voor grondwetsherziening; het is goed te weten, dat liberaal wordt genoemd, al wie zich niet onvoorwaardelijk aansluit aan de behoudsmannen. Is de heer van Beeck Vollenhoven nu verkozen, omdat hij gezind is voor eene herziening? Het *Handelsblad* beweert zulks; en groepeerd die verkiezing met andere feiten, welke wij vroeger hebben beoordeeld. Wij zullen op deze niet terugkomen; maar ons vergenoegen met de verzekering, dat de heer van Beeck Vollenhoven niet is gekozen omdat hij voor eene grondwetsherziening gezind is, maar ten spijt dier gezindheid. Dit is zoo waar, dat, als men het nieuw gekozen lid had voorgesteld als een hervormings-candidaat, hij zeker geene meerderheid zoude hebben kunnen erlangen. Zulks is aan ieder bekend, die weet wat er onder Noord-Holland's provinciale staten omgaat. Intusschen het blijkt daaruit, dat de gevolgtrekkingen door het *Handelsblad* uit de jongste keus niet vredekruten aangekondigd, niet anders zijn dan schermutselingen in de lucht, waarmede de goede bevolking wordt gepaaid, middelerwijl de ingewijden in de vuist toelagchen.

Het is ons ter gelegenheid dezer keus op nieuw gevallen, hoe het mogelijk kan zijn, dat in de gansche provincie Noord-Holland, en de aanmerking strekt zich uit over al de provinciën aan deze zijde der rivieren, niet één Katholijk wordt gevonden, welke door de provinciale staten geschikt wordt beschouwd, om het land te helpen vertegenwoordigen. Waaraan ligt dit? Zijn de Katholijken van de noordelijke provinciën onbekwaam voor die verhevene betrekking? Waarom? Wat ontbreekt hun? Fortuin? Is dat een vereischte? Er zijn er dan in alle geval geene Katholijken, welke fortuin bezitten? Deelen zij niet in de achtig hunner medeburgers? Wie betwijfelt het? Hebben zij geene lieden van kennis? Wie zoude het durven beweren? Zijn er onder hen nergens mannen van bekende vrijzinnigheid? Wie weet niet het tegendeel? Waarom wordt dan nooit één enkel Katholijk uit de noordelijke provinciën naar de vertegenwoordiging afgezonden? Het antwoord ligt voor de hand, het is, en het is alléén daarom, omdat hij Katholijk is. Dit is de verdraagzaamheid van het Protestantsch gedeelte der natie in de verlichte negentiende eeuw!

Wij hebben in ons nummer van 13 dezer gemeld, dat de zaak van Mgr. Grooff eene beslissing had erlangd. Wij vernemen daaromtrent nog de volgende bijzonderheden. De regeling der zaak wordt genoemd te zijn provisioneel, om bereids te kunnen voorzien in de behoeften der katholijken op Java. Mgr. Grooff zal daarom slechts ad interim belast zijn met de zending van visitator apostolicus op Suriname. Daarenboven moeten er eenige wijzigingen zijn gemaakt in de bestaande reglementen, om te regelen de betrekking der katholieke priesters tot het gouvernement. Men verzekert ons, dat het ministerie van koloniën zijn oostersch systeem met hand en tand heeft vastgehouden, maar desniettemin eenige verbeteringen heeft ingewilligd, te weten in zoo verre zij met dat systeem verenigbaar waren. Het zal weldra blijken wat daarvan is.

Aan de *Nieuwe Rott. Courant* van 11. Zaturdag schreef men onder anderen het volgende:

„Ten aanzien van den kapellaan Gepkens, hoort men

» thans niets; intusschen, zoo onze berigten goed zijn, » zal de zaak zich spoedig ophelderen, en het geschiedde » met Jan ter Linde, in zijn waar daglicht verschijnen. » Dit is intusschen zeker, dat de heer mr. Reigers, ver- » dediger van Gepkens, geweigerd heeft, voor het pro- » vinciaal hof, waarvoor hij moest pleiten, te occuperen. » Dit berigt is niet juist; want de heer Reigers heeft niet geweigerd voor het hof te pleiten, de zaak heeft zich anders toegedragen. De ijverige verdediger van den kapellaan Gepkens is beschuldigd geworden van laster. Door wien beschuldigd? Door Maria Wiegierink. Zulks gaf aanleiding tot een geregeld onderzoek. Dat onderzoek wordt ingesteld niet over den laster, waarvan hij beschuldigd is, maar over een geheel ander punt, aan dien laster vreemd. Men heeft namelijk geïnstrueerd en getuigen gedagvaard, om te ontdekken, of de heer Reigers zich had schuldig gemaakt aan omkooprij. Wij laten daar, in hoeverre de justitie gerechtigd was zóó te handelen; maar dit weten wij, en elk man van eer zal het beseffen, dat de heer Reigers zich heeft beleedigd gevoeld en moeten gevoelen. Hij is daarom bij de eerste zaak, die hij bij het hof van Gelderland te bepleiten had, niet verschenen; maar heeft een brief geschreven aan het hof, waarin hij verzocht, dat de pleidooijen mogten worden uitgesteld, omdat het hem, advocaat, tegen zijn eergevoel streed, als verdediger op te treden voor datzelfde hof, dat hem op dien oogenblik waarschijnlijk nog als beschuldigde beschouwde. Dit verzoek van den heer Reigers was allezins billijk; maar het is hem desniettemin geweigerd; en de zaak is, ondanks zijn afwezen, voortgezet, en het woord onmiddellijk gegeven aan de tegenpartij.

Onze correspondent uit 'sHage zendt ons heden met den beurstrein het volgende over de zaak van den kapellaan Gepkens bij den Hoogen Raad:

» Bij het afzenden dezes duurt de behandeling der zaak van den kapellaan nog voort. Ik kan op dit oogenblik niets anders melden dan:

» Dat ten 11 ure de behandeling is aangevangen met een uitgebreid rapport van den raadsheer van der Velden; dat na voorlezing en aanhaling van het arrest, ook verslag is gedaan van de ingediende memorie van Cassatie houdende de middelen van Cassatie, die de strekking hebben, om te betoogen, dat het wettig bewijs in deze niet aanwezig is en dat de voorschriften omtrent het bewijs niet zijn opgevolgd.

Daarna heeft Mr. Blussé het woord opgevat, die in het breede en eenige middelen van de memorie nader toelicht en nog verschillende andere middelen zal ontwikkelen, ten betooge, dat 's Hof's beslissing onjuist is op drie punten.

1°. Dat er een aanslag heeft plaats gehad op het leven van M. Wiegierink.

2°. Dat de veroordeelde de dader zou zijn.

3°. Dat er voorbedachte rade aanwezig zou wezen.

Nadat Mr. Blussé zijne doorwrochte pleitrede geëindigd en daarbij op het slot gewezen had op het gewigt dezer zaak, vooral ook, nadat een ander is opgestaan met de verklaring, dat door hem de aanslag op Maria Wiegierink gepleegd was, voor welke verklaring geen blijk van omkooprij of andere beweegreden aanwezig is, drukte pleiter het vertrouwen uit, dat de Hooge Raad thans de gelegenheid zou aangrijpen, eenen anderen regter te bevelen, om, volgens de voorschriften der wet, de waarheid zonneklaar aan den dag te brengen, zóó, dat alle regtvaardige gemoederen in zijne beslissing overtuiging en bevrediging vinden.

De conclusie van den Procureur Generaal van Maanen is bepaald op 10 Februarij.

Betreffende de inhechtenisneming van Jan ter Linde — niets!

Het *Handelsblad* heeft zich weder een verhaaltje uit Rotterdam doen mededeelen, dat van alle waarheid ontbloomt is. Er zou namelijk, in den avond van 22sten dezer, aldaar eene sledevaart met fakkellicht en muziek, door een aantal notabelen zijn gehouden. De sledevaart, het fakkellicht en de muziek, bestonden slechts in de verbeelding van den correspondent, even zeer als de tal-

rijke toeschouwers, die, volgens zijn beweren, het heerlijk effect bewonderden. (N. R. Ct.)

De *Zierikzeesche Nieuwsbode* berigt, dat het den Marquis de Thouars bij zijne aankomst te Zierikzee door den Officier van Justitie aldaar welwillend werd vergund, bij den uitgever van dat blad zijn intrek te nemen, alwaar hij dadelijk onder geneeskundige behandeling is gesteld.

De overlandmail ons dezen morgen ruim 1 uur geworden bevat weinig eigenlijk gezegd politiek of godsdienstig nieuws. Wij willen echter dit nummer niet laten verschijnen zonder een beknopt uittreksel te leveren, uit een brief van één onzer correspondenten.

BATAVIA, 1 Dec. » In de zaken blijft het hier stil gaan; geene omzettingen van eenig belang hebben plaats, en wat er nog omgaat is niet dan tot buitengewoon lage prijzen (de prijscourant benevens de lijst der aangekomen en vertrokken schepen volgt in ons eerste nummer). Politisch nieuws is hier niet, en al was het er wel hoe zouden wij het dan nog weten? Het gouvernement laat niets uitlekken hoe het te Bali gaat; men weet daarvan niets dan gissingen, zoo tegenstrijdig, dat men er volstrekt geen staat op maken kan. In de *Courant* mag niets geplaatst worden vóór dat het de censuur gepasseerd is, zelfs is het zoo, dat de moord, die in het voorjaar te Bantam heeft plaats gehad, daarom niet bekend werd, voor dat in eene advertentie van den dood van den vermoorde werd berigt gegeven, en tevens van de toedracht der zaak werd gerept. De directeur van de drukkerij, die reeds 20 jaren dienst heeft, heeft door de plaatsing van die advertentie gevaar gelopen zijne betrekking te verliezen. Wat hier op Java en in de Archipel omgaat vernemen wij eindelijk uit de *Singapore Free Press.*, die beter dan wij, van het hier gebeende onderrigt is.

De overige inhoud van het ons geworden pakket is te uitvoerig, dan dat wij er heden zelfs kennis van zouden kunnen nemen. Wij stellen ons intusschen voor, wat daaruit ter mededeeling geschikt is, onverwijd te doen volgen.

's GRAVENHAGE, 23 Januarij. Door de Raad van administratie van de Holl. IJzeren-Spoorweg-Maatschappij is vastgesteld geworden, dat tot vervoer van koopmansgoederen over den spoorweg van Amsterdam tot 's Gravenhage kunnen afgehuurd worden afzonderlijke transportwagens, voor zoo verre die voorhanden zijn, tot een maximum van lading van 4500 Nederl. ponden en dat daarvoor zal betaald worden:

Van Amsterdam naar Haarlem	f 10
» » » Leiden	25
» » » 's Gravenhage	30
» Haarlem » Leiden	15
» » » 's Gravenhage	25
» Leiden » »	10

zijnde het laden en lossen daaronder begrepen, — de goederen moeten echter aan de stations worden afgehaald. (N. S. P.)

EINDHOVEN, 23 Jan. Bij besluit van den 19 Januarij N°. 58, heeft het Z. M. behaagd te benoemen tot burgemeester der stad Eindhoven, in plaats van wijlen den heer A. van de Moosdijk, den heer M. van Bon, wethouder dezer stad, en, ter vervanging van den heer van Bon, als wethouder, den heer J. F. van der Heyde, lid van den raad alhier.

— Op Donderdagavond ontstond er brand te Woensel, in de Kerkstraat, ten huize van den heer B. Het groote huis is geheel afgebrand, doch inboedel enz. is tegen brandschade verzekerd en gered.

BUITENLANDSCHE BERICHTEN.

FRANKRIJK

PARIJS, 22 Jan. Na den heer Guizot te hebben gehoord, heeft de kamer der Pairs onmiddellijk de discussie over het paragraaf van het adres, betreffende het

huwelijk van den hertog van Montpensier gesloten. De redevoering des ministers van buitenlandsche zaken schijnt op de vergadering een zeer gunstigen indruk te hebben gemaakt. Alle dagbladen bewijzen eenparig liefde aan het talent, dat de heer Guizot bij die gelegenheid aan den dag heeft gelegd.

Eergisteren heeft de kamer de heraadslagen begonnen over de paragraaf betreffende Krakau. De heer de Montalembert, wien men altijd het eerst in het strijdperk ontmoet, zodra het er op aankomt, de zaak van Polen te verdedigen, heeft in eene redevoering vol kracht en warmte, de bij het Weener tractaat gewaarborgde regten van de republiek Krakau verdedigd. Na den graaf de Montalembert hebben de hertog d'Harcourt en graaf Pascher het woord gevoerd en zich, even als hij, niet liet ontwerpen van adres en uitgebrachte protestatie tegen de jongste daad van de drie noordsche mogendheden vereenigd.

Gisteren heeft de kamer der Pairs na eene schitterende discussie, waaraan de heeren de Montalembert, d'Harcourt, de Tascher en Villemain hebben deel genomen, de paragraaf van het adres betreffende Krakau aangenomen.

Alle dagbladen, met uitzondering echter van de *National*, wijden uit in den lof van de welsprekende, krachtige redevoering waarmede de graaf de Montalembert zijne toehoorders wist te boeien, en waarin Frankrijk werd aangemaand, de bewaakster des regts en het bolwerk der nationale vrijheden te zijn, in welken zin ook alle andere sprekers het woord hebben gevoerd.

De heer Guizot heeft eene nota van Rusland kenbaar gemaakt, waarbij wordt verklaard, dat het niet in 's keizers plan plan ligt Polen met het Russisch rijk te vereenigen.

Door den heer de Barthelemy geïnterpelleerd, heeft de heer Guizot verklaard, dat het ontwerp van wet op het onderwijs binnen kort aan de kamers zelve worden voorgedragen.

Heden is in de Kamer der Pairs het adres in antwoord op de troonrede met 144 tegen 8 stemmen aangenomen, na eene discussie, die weinig belangrijks heeft opgeleverd.

De discussie over het adres in antwoord op de troonrede hebben zich in het Engelsch Parlement onderscheiden door eene groote gematigdheid van toon van de sprekers, die bij deze gelegenheid het woord hebben gevoerd. Allen waren eenparig gezind om alle pogingen welwillend aan te wenden tot afwering van de ramp, die het land tastert. De heer Israeli beweerde in de kamer der gemeenten, dat noch door het huwelijk van den hertog van Montpensier, noch door de inlijving van Krakau eene schennis van tractaten had plaats gevonden. Sir Robert Peel bestreed dit gevoelen, vooral betreffende het laatste punt. Lord John Russell heeft in zyne verdediging van de gedragslijn van het kabinet in de Spaansche huwelijks-kwestie volstrekt ontkend, dat het Engelsch gouvernement den prins Leopold van Saxe-Coburg als eersten candidaat tot de hand van koningin Isabella zou hebben voorgedragen, en dat het niet aan Engeland zal te wijten zijn, indien de banden van vriendschap niet het Fransche kabinet niet meer zoo innig als vroeger ontogen bestaan.

Aangaande Krakau zeide de eerste minister, dat het bereid is dat de staet, die van den beginne af op de verdediging van Polen kleefde, nog niet was uitgewischt, en dat zij de mogendheden, die aan de inlijving van Krakau bij Oostenrijk hebben deelgenomen, heeft doen besluiten, al hunne verplichtingen te vergeten, en met de grootste overhaasting, en zonder eene oorzaak, die te wettig is, hunne magt te misbruiken.

Het adres is in de beide kamers aangenomen, zonder eenigen tegenstand en zonder dat er z. l. s. enig amendement is voorgesteld.

Sinds eenige dagen is er aan onderscheidene regementen, het gegeven, om zich naar die plaatsen des rijks te begeven, welke het meest door onlusten bedreigd worden, ter zake van de duurte der granen. De troepen zijn daarop naar Rouaan vertrokken.

Op 14 dezer heeft men dezer dage een middel uitgevonden, om het marmer af te gieten. Reeds heeft men op die wijze onderscheidene beelden van natuurlijke grootte van het zuiverste Carrarisch marmer gegoten. De kosten bedragen slechts 4 of 5 francs de stuk.

MADRID, 18 Jan. Op Donderdag 14 dezer heeft de Senaat met de heraadslagen over het adres-ontwerp in antwoord op de troonrede een aanvang gemaakt. Het ontwerp door den heer Burgos opgesteld, bevat enige schampere bewoordingen tegen het tegenwoordig kabinet. De heer Isturiz, president van den raad, heeft het woord opgevat om de commissie aan te moedigen zijne meening te omhelzen, en op eene formele wijze te verklaren of zij al of niet de handelingen van het gouvernement dacht af te keuren. Het antwoord van den heer Burgos was geheel ontwijkend. Een enkel lid van den Senaat, de heer Luzuriaga, voormalig minister in het kabinet van den heer Ologa-

za, heeft zich op eene jegens het kabinet vijandige wijze uitgelaten.

De *Tempo* van den 15 dezer zegt, naar luid van de *Militair Opzigt*, dat het gouvernement eene verpoeche heeft ontvangen van den kapitein-generaal van Catalonië, waarbij wordt bevolen, de Carlistische benden uit te roeijen, die zich op dat grondgebied vertoond hebben.

Den 10 dezer is te Pampeluna een opstand uitgebarsten. Jonge lieden hebben daaraan deelgenomen onder het roepen van: leven de Fueros; leven Cabrera en Montemolin. Sinds dien tijd worden de bandos menigvuldiger en het gouvernement heeft versterking derwaarts gezonden.

Men meldt uit Catalonië: Men is nog altijd in onzekerheid aangaande de komst van Cabrera. Het is zelfs te denken, dat hij zich niet op ons grondgebied bevindt, want alsdan zou men zijne tegenwoordigheid gewaar worden aan eene zekere gisting, welke thans niet bestaat.

ENGELAND.

LONDEN, 22 Jan. Men zegt, dat de hertog van Buckingham, een der voornaamste opperhoofden der landbouwende partij, thans als bemiddelaar optreedt tusschen Sir Robert Peel en Lord Stanley, ten einde op nieuw de regeling der behoudende partij tot stand te brengen.

Eergisteren omstreeks 12 ure heeft de kamer der Lords zich gezamenlijk naar het paleis Buckingham begeven, ten einde H. M. het op eergisteren goed gestemd adres aan te bieden.

Gisteren ten drie ure zijn H. M. en Prins Albert op Windsor teruggekeerd.

Men leest in de *Morning-Post*: »de Fransche gezant heeft, H. Dingsdag, voor de opening-zitting van het Parlement, een langdurig onderhoud met Lord Palmerston gehad. Wij gelooven, dat deze de eerste samenkomst is van den Franschen gezant en den staats-secretaris van buitenlandsche zaken, sinds dat Z. Exc. te Londen is terug gekomen.»

De *Daily-News* bevat het volgende: »Eene omstandigheid, die te Westminster zeer weinig de aandacht heeft gaande gemaakt, doch die men te Parijs als van het uiterste gewigt zou hebben beschouwd, is de afwezigheid van de gezanten der drie oostelijke hoven bij de plegtige opening van het parlement. De graaf van St. Aulaire was er echter tegenwoordig en mengde zijn roode ordelint, met de blauwe linten onzer edellieden, hetgeen ten bewijze strekt, dat onze geschillen met Frankrijk eenvoudig huiselijke twisten zijn, en dat de beide natien door banden van vriendschap aard onwillekeurig naar elkander heen getrokken worden.»

De *Standard* zegt, dat de afwezigheid van de gezanten dezer drie mogendheden het gevolg is geweest van eene gehoudene samenkomst, ter zake van de hun medegedeelde paragraaf betreffende Krakau. Zij hebben, door niet in de koninklijke zitting te verschijnen, hun misnoegen hierover aan den dag willen leggen.

Men leest in de *Globe*: »Het geheel publiek vraagt zich af, hoe het gouvernement zich de noodige fondsen zal verschaffen om Ierland op eene krachtdadige wijze te hulp te komen. Vele lieden zijn van oordeel, dat men zijne toevlugt tot eene leening zal nemen. Vermoedelijk zal het gouvernement, aan de vorderingen der omstandigheden toegevend, genoodzaakt zijn, tot afgifte van aanwijzingen op de bank.»

Lord John Russell heeft H. Douderdag in de kamer der gemeenten de beweegredenen ontvouwd, die hem genoopt hebben, de voorloopige afschaffing van de graanwet en de opschorting der scheepvaart-acte voor te stellen. Die beweegredenen zijn de verhooging der graanprijzen, de vrees voor duurte, de behoefte van buitengewone toevvoer voor Ierland en de onmogelijkheid van daarin te voorzien, zonder de vreemde schepen te magtigen om, vrij van alle regten, granen in Engeland in te voeren. Lord John Russell stelt dus voor om tot den eersten September e. k. het regt op de granen op te heffen, en laat aan het Parlement de zorg over om later te beoordeelen of het noodig is deze opschorting te doen voortduren, of de thans bestaande wet weder van kracht te doen zijn. Hij zal eveneens handelen ten opzichte van de wetten op de scheepvaart.

Heden zijn de resolutiën van lord John Russell, betreffende de voorloopige opheffing van de graanwetten en de scheepvaartwet in het lagerhuis voor de tweede en derde maal gelezen en aangenomen.

De staats-secretaris van binnenlandsche zaken heeft gisteren aan den aartsbisschop van Caulebury, primaat van Engeland en aan den aartsbisschop van York een brief doen geworden, waarin H. M. een beroep doet op de ijerdadigheid van het publiek ten voordeele der ongelukkige bevolking van Ierland en de hooglanden van Schotland.

23 Jan. (des Avonds). H. M. heeft op het haar aangeboden adres van het huis der gemeenten geantwoord: »Ik ontvang met een groot genoegen Uw dank-adres. Ik verwacht met veel vertrouwen, dat gij mijne pogingen zult ondersteunen, om de zegeningen van den vrede buitenslands te behouden, en binnenslands de algemeene welvaart en het geluk mijns volks te vestigen. Ik gevoel

mij verzekerd, dat er van uwe zijde niets zal worden verzuimd, om Mijne vurige begeerte te vervullen, einde mijn lijdend volk in Ierland en in sommige deelen van Schotland te verligten.

In de zitting van het Lagerhuis van gisteren is de heer O'Brien gevraagd of het het voornemen was alle regten op vreemd korn op te heffen, zelfs van I. sh.

De kanselier heeft daarop bevestigend geantwoord, zeide hij, indien wij iets wilden doen, moest wij het ten volle doen.

De heer Hume heeft in het huis der gemeenten een voorstel aangekondigd, dat eene discussie over de zaak van Krakau moet uitlokken. Het Engelsch gouvernement had de verplichting op zich genomen, om de helft betalen der leening, welke door keizer Paul was aangegaan, en betaalt daarvoor jaarlijks 100,000 pond sterling. De heer Hume zal voorstellen om die betaling staken, omdat het Weener tractaat is geschonden.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 21 Jan. Een onzer bladen verzekert, dat het koninkrijk Polen bij keizerlijke ukase, dezer dag verklaard is, de dertiende kreits der Russische monarchie uit te maken.

Thans komen de Protestantische bladen er openlijk voor uit, dat in de Gustaaf-Adolf-vereeniging eene scheuring ontstaan is, die de geheele vernietiging van het Vereen kon ten gevolge hebben. Vele predikanten hebben zich afgescheiden van de vereeniging, welke, naar hun oordeel, van het doel harer stichting afgeweken, en alzoo in strijd is met hunne overtuiging.

Men leest in de *Oder-Zeitung* uit Posen het bericht, dat de regering het besluit genomen heeft, op de gymnasiën der provincie Posén eene gemengde leerwijs in te voeren. Op ieder evangelisch Gymnasium zullen namelijk twee katholieke, en op ieder katholiek, twee protestantsche leeraars worden aangesteld. Op de beide Gymnasiën der stad Posen in deze maatregel reeds in werking gebracht.

Men verneemt uit Breslau, dat tusschen het Opperlandgerecht en het consistorie van den Prins-Bisschop een beduidend conflict gerezen is. Het gerecht heeft namelijk van het consistorie een tabellarisch overzicht verlangd van al het verhandelde in het vorig jaar, hetwelk door het consistorie geweigerd is, zeggende, dat het aan geen ander het regt van inzage toekende, dan aan den Prins-Bisschop. Het gerecht schijnt voornemens te zijn, het consistorie met geweld tot de afgifte van dat verslag te dwingen.

WEENEN, 18 Jan. Naar luid van een bericht uit Ofen, dd. 16 dezer, heerscht er aldaar een algemeene rouw over het afsterven des aartschertogs Palatijn. Alle handel stond stil en niemand dacht er aan, om enige vermaken te genieten. Aangaande de laatste oogenblikken van den onvergetelijken man verneemt men nog, dat Z. K. H. twee dagen voor zijn dood, toen zijn toestand zoodanig was, dat alle hoop werd opgegeven, ingevolge zijn eisen verlangen, met de laatste Sacramenten werd voorzien. Daarna deed hij zijne diep bedroefde familie zijn doodsbed naderen, sprak deze eenige diep geroerde, bemoedigende en Christelijke woorden toe, zeggende allen en kuste de aartschertogin Elisabeth met deze woorden: »Deze is voor mijn geliefden Stephanus.» Den volgenden dag kwam de zoo lang verwachte aartschertog Stephanus te Ofen aan, en had de zielogende vader nog de onuitsprekelijke vreugde, zijn geliefden zoon te omarmen. Na deze samenkomst, die de ziel van den lijder voorzeker zeer geschokt heeft, verminderde zijne levenskrachten zoooer, dat hij den volgenden morgen ten half negen den laatsten adem mitblies.

Het Russisch gouvernement heeft aan de edellieden zonder fortuin dezer dage landerijen van de kroon geschonken, gelegen in de gouvernementen Tobolsk en Sempirsk in Siberië. Ook heeft het zich belast met het plaatsen van een zoon uit elk dezer familiën op de militaire school.

De *Krakauer Zeitung* wederspreekt het beweerde van de *Allgemeine Zeitung*, betreffende een bijeenkomen van 10,000 Russen op de grenzen van de voormalige republiek.

KIEL 14 Januarij. De Heer Beseler, president der laatste Sleeswijksche stenden, is op hoog bevel van de lijst der kiezers geschrapt. Ieder is in gespannen verwachting om te zien, wat dit te beduiden hebbe en of het bevel soms zal ingetrokken worden. Het volk staat zich hierover zeer ontevreden en heeft gisteren avond aan de heer Beseler, die zich thans hier bevindt, eene serenade gebracht, waarna deze met de hem eigene kernachtige en warme taal het volk in eene korte redevoering in antwoord op hunne hulde aan de noodzakelijkheid eener algeheele verbetering in de toepassing der kiezers-regten herinnerde. Toen begaf de menigte zich naar het verblijf van den koninklijken commissaris den heer von Scheel, doch de gewapende magt trad tusschen beide en dwong het volk tot wijken. De geestelijkheid en de

Ter bevordering der duidelijkheid zullen wij achter-eenvolgens de verschillende onderdeelen dier aangehaalde en zoozeer bezwarende passadje in beschouwing nemen, en wel a. den handel der orde in de Paraguaysche missiën, b. de uitvoering van het verdrag tusschen Spanje en Portugal betreffende eene ruiling van grondgebied, c. de den Jezuiten aangewrevene weerspanning bij de uitvoering van dat verdrag, d. de aanstelling van den Kardinaal Saldanha tot visitator van de huizen der orde in Portugal, en, e. de daarop gevolgde terugname der den Jezuiten tot dus verre verleende jurisdictie.

a. De handel der orde van de Paraguaysche missiën. Onder de Paraguaysche missiën verstaat men die volkplantingen van beschaaftde, wilde horden, in Zuid-Amerika, door het zacht geweld der godsdienst, der liefde en des voorbeeldigen wandels door de Jezuiten, tengevolge hunner twee eeuwen langen bemoeijingen, gevestigd, welke teregt konden genoemd worden, hier beneden het rijk des vredes en des heils te vertegenwoordigen. In zich zelve afgesloten, beschut tegen elken vreemden, verontreinigenden invloed, leefden de gelukkige bewoners dier missiën in heilig n eenvoud voort, in alles den indruk gehoorzamerde, dien de lessen en vooral het voorbeeld der vrome vaders hun schonken, en gerust omtrent hun eigen geluk, daar hunne geheele leiding door menschen behartigd werd, die niets dan hun waarachtig belang wenschten te bevorderen. Tot die leiding behoorden ook de aangelegenheden van hunnen tijdelijken welvaart. Wat elks grond meer opleverde, dan de behoefte vorderde, werd in ruil gegeven aan anderen tegen voorwerpen, welke de eigen grond niet schonk en waaraan men behoefte gevoelde, en ook deze inruilingen tusschen de verschillende bewoners der missiën geschieden onder het toezigt en het beheer der Jezuiten, die daarvan geregeld boek hielden en jaarlijks verslag gaven. Dit toezigt en beheer nu zijn de tegenstanders overeengekomen te noemen: den handel der orde in de Paraguaysche missiën.

Of evenwel zulk een toezigt en beheer daarstelt, wat men eigenlijk niet den naam van handel bestempelt, is wel door hen, zonder enig schijn van bewijs aangewomen, maar zal nimmer beweerd worden, door de zoodanigen, die niet door blinden haat vervoerd worden. Moge al de oorsprong van den handel te vinden zijn in de ruiling der tot eigen verbruik overtollige vruchten der aarde — thans wordt daar algemeen onder verstaan: Koopen om het voordeel te verkoopen; en zulk een handel wordt dan ook den geestelijken door het kerkelijk regt, op straffe van excommunicatie, verboden. Maar dat het toezigt en beheer over de ruilingen tusschen de nog weinig ontwikkelde bewoners der missiën door de Jezuiten geoeffend, niet voor eigentlichen handel werd aangezien, blijkt genoegzaam uit het decreet van Koning Philippus V van 28 December 1743, dat, vroegere decreten hernieuwende en bevestigende, aan de Jezuiten het regt toekende de opbrengsten der door de bekeerlingen bebouwde gronden en de vruchten hunner nijverheid te beheeren; blijkt genoegzaam uit de dankzeggingen en aanmoedigingen, welke de Jezuiten deswegens van Pausen, Bisschoppen en Koningen ontvingen; blijkt genoegzaam daaruit, dat hun toezigt en beheer 150 jaren lang door hen geoeffend werd, zonder dat het ooit in iemand opkwam, daarvoor de bul van excommunicatie, waarmede handeldrijvende geestelijken bedreigd worden, op hen toepasselijk te achten. Wat er alzoo van dien zogenaamden handel is, houden wij dus op voldoende wijze opgehelderd. (1).

b. Het verdrag betreffende eene ruiling van grondgebied. Maar, dreven zij al geen eigentlichen handel, en vervalt derhalve alle grond van beschuldiging ten dien aanzien, — het is daarom niet minder waar, dat de Jezuiten in de Paraguaysche missiën de gelukkigste menschen ter wereld waren, al hadden zij daarvoor geene andere reden dan alleen die van getuigen te zijn van de tawredenheid en de welvaart hunner erkentelijke kolonisten. Dat kon echter in de ziel van Pombal niet opkomen, dat eene zoo luttele reden — het schouwspel van anderer heil! — zoo veel geluk schonken kon; en onze aan het stoffelijke gekluisterde, haatzuchtige negentiende-eeuwse beschaving zal deze twijfeling van Pombal ongetwijfeld begrijpen. Daar moesten andere gronden zijn voor hunne kalmte en voor hunne bezorgdheid nopens de missiën, en deze gronden konden geene andere zijn dan die, welke Gomez d'Andrada, gouverneur van Rio Janeiro, hem ingaf.

Gomez d'Andrada hield het er voor, dat de missiën van Paraguay onuitputtelijke goudmijnen en goudzandrivieren moesten bevatten; welker verborgen rijkdommen voor Portugal de inbezitting der missiën tot de wenschelijkste zaak der wereld maakten. Die missiën intusschen waren niet zoo voetstoots te verkrijgen, daar zij tot de Spaansche bezittingen behoorden. Men gaf daarom echter het plan, dat te verrukkelijk scheen voor goudderstigen als d'Andrade en Pombal, niet op, maar stelde eene ruiling voor tusschen de Paraguaysche missiën en

de voortreffelijke Portugesche Colonie del san Sacramento (Nova Colonia, noemt haar Mr. W. R. Boer). Onderhandelingen werden dienvolgens aangeknoopt tusschen de kabinetten van Madrid en Lissabon, en daar de ruiling voor het eerste allezins voordeelig was, duurde het niet lang of zij leidden tot het voorgestelde doel. Portugal stond zijne rijke en vruchtbare Colonie aan Spanje af en Spanje liet aan Portugal daarentegen de Paraguaysche missiën, d. i. een moeilijk te bearbeiten, en door moesten vlijt nauwelijks tot eenige vruchtbaarheid op te wekken bodem.

Daar was evenwel nog iets. Al was door die overeenkomst met Spanje aan Portugal nu ook al het bezit verzekerd van dat vurig gewenschte goud land, van die gelukkige Paraguaysche missiën — daarmede was nog niet den ~~geestelijken~~ meesterschap over de verborgene schatten uit ~~de~~ genomen en aan Portugal daarvan de uitsluitende eigendom gewaarborgd. Daar moest nog een maatregel genomen worden, om de Jezuiten uit den weg te ruimen, opdat Andrade en Pombal in hunne opdelvingen geene de minste stoornis zouden ondervinden. Wat derhalve aangevangen? 't Zou moeilijk bij anderen dan onbedwongene en niets eerbiedigende dwingelanden op kunnen komen, wat ten dien einde werd besloten, zoo afschuwelijk was dit besluit! Pombal geeft last, en draagt de uitvoering dier onmenselijke lastgeving aan Gomez d'Andrade op, de zeven Paraguaysche missiën door hare bevolking te doen ontruimen en deze naar woeste streken te verdrijven, waar zij zich slechts een nieuw Vaderland te vormen hadden. Door dit bevel werden 30,000 gezinnen getroffen, en wat hun het dierbaarste was, in hunne aanspraken op den geboortegrond, waar eens hun wieg stond en de beenderen rustten hunner vaders, op den geboortegrond, waar zij een onschatbaar geluk gesmaakt, waar zij onder de vaderlijke leiding en bescherming der Jezuiten eenen ongehoorden welvaart genoten hadden.

Verontwaardiging gaf zich dan ook lucht in dadelijk verzet tegen het dwangbevel hunner heulen; en was dat verzet behoorlijk geleid geworden door diegenen, welke eenen zoo onbepaalden invloed op hen hadden — geen twijfel of Andrade's en Pombal's moedwil zou op hunne krachtige verdediging afgesprongen zijn; geen wonder of eene der schoonste stichtingen der latere tijden ware in stand gebleven.

Trojaque nunc stares; Priamique arx alta maneres.
De Jezuiten echter begrepen niet weerspanning te mogen zijn aan de bevelen der tijdelijke magt; hare uitspattingen lijdelijk te moeten aanzien, en lieten derhalve toe, dat hunne liefste kinderen van alles ontbloot en berooid werden, opdat de hebzucht van een Pombal azen zou op schatten, die de grond der Paraguaysche missiën niet verborgen hield, maar voor wier opdelving intusschen f36,000,000 besteed werden. R.

(Overmorgen het vervolg.)

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT,

Op Maandag 1 Februarij, 's avonds ten 3 ure.

- No 1. Een Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, No. 4283.
2. Twee Huizen, met Boven- en Benedenwoningen, Bleekvelden en Erven, Weteringdwarsstraat, No. 4350 en 4351.
3. Een Huis, Achterhuis, Pakkelder en Erve, Oude Schans, No. 3187.
4. Twee Huizen en Erven, Handboogstraat, No. 4162 en 4163.
5. Een Huis en Erve, Kadijksplein, No. 6556.
6. Een Huis, met Benedenwoning, Achterhuis, Plaats en Erve, Maagdellievenstraat, No. 4398.
7. Een Huis, met Onderwoning en Erve, Oude Leliestraat, No. 5200.
8. Een Huis, Achterhuis, en Erve, Oude Kerkplein, No. 800.
9. Een Huis en Erve, Weesper-Kerkstraat, No. 4809.
10. Een derde part in een Huis, Bovenwoning en Erve, Botermarkt, No. 4852.
11. Een Huis en Erve, met Boven- en Benedenwoning, Utrechtsche Dwarsstraat, No. 6228.
12. Een Huis en Erve, met Bovenwoning, Egelantierstraat, No. 3835.
13. Een Huis en Erve, N. Z. Kapelsteeg, No. 1690.

ADVERTENTIEN.

Op den 19den Januarij II, overleed te Amsterdam, voorzien van de Genademiddelen der H. Kerk ten Huize van mijnen eenig overgebleven Zoon LAMBERTUS, mijne innig geliefde Huisvrouw ALIDA WESTENDORP, in den ouderdom van ruim 80 jaren. Vijftig jaren op 24 Dagen na was ik met haar in den gelukkigsten echt vereenigd, en droevig was het afscheid, toen het moederlijk gevoel haar aanspoorde om in dit barre jaargetijde onzen zieken en op den 30sten December jl overleden Zoon BERNARDUS, te gaan bezoeken. Zij zag hem helaas! niet meer onder de levenden. Ook ik heb mijne trouwe levensgezellin, de oogen niet mogen sluiten. Een ieder zal daarom ligtelijk beseffen hoe zwaar dit verlies ons allen en vooral mijne beide Dochters treft, wier ouderliefde hen met de meeste zelfopoffering aan onze zijde geboeid hield en onzen ouden dag hielp veraangenamen, doch berustende

in Gods heiligen wil, hopen wij haar, met allen die ons dierbaar waren, eenmaal in den Hemel weder te zien.
B. J. HEYMEIJER.

KAMPEN, 21 Januarij 1847.

Wegens de uitgebreidheid onzer betrekkingen, gelieve men deze algemeene tevens als bijzondere Kennisgeving aan te nemen.

TE HUUR tegen Maart of Mei 1847, een Voorhuis, Keuken, Kelder, twee Beneden en drie Bovenkamers, 10 Ned. Roeden Tuingrond met vruchtboomen, 20 minuten van de Roomsche Kerk en 40 van het dorp Wyhe voor f60 Jaarlijks, — te bevragen bij den Koperslager J. SLEGTEN, te Wyhe, provincie Overijssel, brieven franco.

BIJ TOEVAL TE KOOP

TWEE ZEER VERMAARDE SCHILDERIEN.

bijzonder geschikt voor altaarstukken in R. K. Kerken, te zien en met franco brieven onder Lett. T te bevragen bij den Boekh. H. A. ZWEERS, Kalverstraat, tusschen de Ojessluis en Olieslagerssteeg, N°. 168, te Amsterdam.

Bij de Boekhandelaren J. S. DE HAAS en J. H. VAN SPANJE is op heden van de Pers gekomen en verkrijgbaar gesteld:

GODVRUCHTIGE GEBEDEN

TEN TIJDE VAN HET

JUBILÉ,

voorafgegaan door den Herderlijken Brief van Mgr. INNOCENTIUS FERRIERI, en de bepalingen om den Aflaat te verdienen.

Vergund door Zijne Heiligheid Pius IX, bij het bezoeken der Kerken Prijs 10 Cents.

Bij den Boekhandelaar B. LENFRING, in den Olijfberg, Haarlemmerdijk, N°. 284, te Amsterdam, zijn heden verkrijgbaar:

VERSCHEIDENE GODVRUCHTIGE GEBEDEN,

ZEER DIENSTIG TEN TIJDE VAN HET

JUBILÉ,

VERGUND DOOR

Zijne Heiligheid Paus Pius IX.

Om bij het bezoeken der Kerken te gebruiken. Voorafgegaan van de bepalingen, welke moeten volbragt worden, om het Jubilé te verdienen. Met goedkeuring der geestelijke overheid. Prijs 10 Cents.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever van het Dagblad *de Tijd*, is verkrijgbaar gesteld:

VERSCHEIDENE GODVRUCHTIGE GEBEDEN zeer dienstig ten tijde van het JUBILÉ, vergund door Z. H. PAUS PIUS IX. Om bij het bezoeken der Kerken te gebruiken. Voorafgegaan van de bepalingen, welke moeten volbragt worden, om het Jubilé te verdienen. Met goedkeuring der geestelijke overheid. Prijs 10 Cents.

Ook is bij denzelfen voorhanden:

GEOGRAPHIE SACRÉE,

faisant connaître l'état de la Palestine, depuis les temps des Patriarches jusqu'à l'époque des Voyages des Apôtres et renfermant des notices historiques sur tous les lieux célèbres mentionnés dans la Sainte-Bible. Ouvrage illustré par de BELLES VIGNETTES, gravées sur bois, enrichi de SEPT CARTES GEOGRAPHIQUES, par A. H. DUBOIS, géographe. Prix f 3,75.

Bij Gebrs. J. & H. van Langenhuisen te 's Gravenhage, C. L. van Langenhuisen te Amsterdam, van Rossum te Utrecht, van Dijk te Delft, Bolan te Rotterdam en G. J. van Leeuwen te Leyden, is verkrijgbaar à VIJF Cents, met KERKELIJKE GOEDKEURING: GEBEDEN bij gelegenheid van het Jubilé, verleend door Z. H. PAUS PIUS IX.

Op heden is bij den Boekhandelaar J. G. MEIJER van de Pers gekomen en verkrijgbaar:

GEBEDEN BIJ GELEGENHEID VAN HET JUBILÉ, verleend door Z. H. PAUS PIUS IX, beginnende op Zondag den 24 Januarij e. k. en eindigende met Zondag 14 Februarij daaraanvolgende, behelzende tevens de Apostolische Breve van Z. Heiligheid, en het Herderlijk schrijven van Zijne Doorl. Hoogw. INNOCENTIUS FERRIERI, Vice Superior der Holl. zending, enz., met een welgelijkt Portret van Z. H. Pius IX . . . Prijs f 0,12½. Hetzelfde Boekje, zonder Portret » 0,10.

H. H. Boekhandelaren, die hiervan getallen denken te kunnen plaatsen, gelieve hunne bestellingen zo spoedig mogelijk te doen. Het rabat is ruim gesteld.
Arnhem, 15 Januarij 1847

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever

(1) In deze zaak zijn de Jezuiten door partijgeest veroordeeld, zonder in hunne verdediging gehoord te zijn, zegt de regtschapper, protestantsche geschiedschrijver Schœff, *Geschiedenis der Europesche Staten* Bl. XXXIX, blz 56